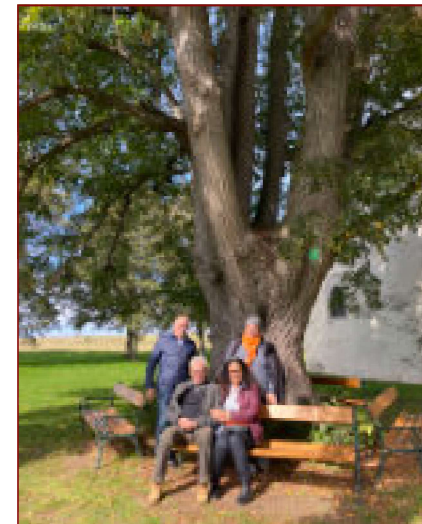

Očuvani kinč u Pajngrtu: Pavlinski kloštar

Stari kloštar, oko petsto metrov zapadno od sjevernogradišćanskoga sela Pajngrt, leži vrlo idilično u sredini livade, na koj su posadjena različna stabalja kot lipe, divlji kostanji i orihi. Med njimi stoji ravno uz glavni ulaz u kloštarsku crikvu kot zmožan čuvar samostana ter vrimen predivna zimska lipa. Stablo, pred kim bi se moglo pokloniti, jer je preživilo već od 260 ljet. Pustinac Arsenius Braidenacher je nju posadio ljeta 1762., a 1987. je proglašena spomenikom prirode. Koliko bi mogla povidati ova sjajna lipa. Ko-

liko su ona i stari pustinski kloštar preživili u toku vrimen! Jednoga sunčanoga dana u jeseni 2024. ljeta pozove šakica ljudi iz Cogrštofa svoju rodjakinju iz Beča na pohod rodnoga sela skupnoga praoca. Prilikom krugloga rodjen-dana ove rodjakinje, ka se rado spominja svojih praznikov u Cogrštofu. Tako poišće grupica i pajngrčanski kloštar, kade nju čeka Štefan Luxl, angažirani muž domaće fare i strastveno povezan s ovim samostanom. Susjednim Cogrštofcem je kloštar još u živom spominku iz školske dobe. Svakoljetni je-

Cogrštofci pod lipom pred
Pavlinskim kloštrom foto: A. Š.

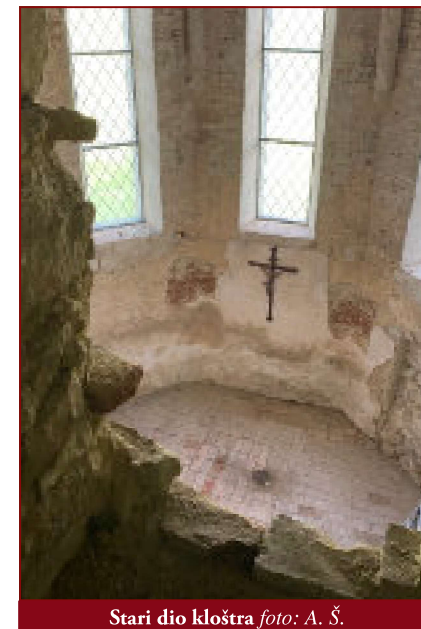

Lurdska kapela u kloštru foto: A. Š.

dini izlet osnovne škole biše isti. Vindar su se veselili na njega, kot da bi otputovali u daleke kraje. Ončas se je moglo još kraj domačega potoka poiti do Pajngrta i po kratkom kusiću kroz selo konačno do kloštra. Mjesto pred kloštrom i dandanas još signalizira skrovnu snagu. Kad človik zatvori oči tr sluša tišinu atmosfere, šušnjanje lišća i kutu pticu, ter si dosta lazno zame, more doživiti kako počinu misli i duša. Nazočni mladji pohodniki dilu svoje spominke na prve sastanke s ovim mjestom ter kloštrom. Spominjaju se iz shodišćev prilikom Križeve

ili fatimskih pobožnosti ter na lipo pjevanje marijanskih jačak pri ophodu sa svićami. Skupno se ogledaju najzad na množinu ljudi, ka se je htela najti pri „kloštarskom kiritofu“ na Križevu. Nutri u crikvi nimške maše, vani tabor-ske hrvatske, jer za sve nazočne Hrvate ne bi bilo dosta mjesta u crikvi. Po liturgijskom svečevanju onda svitsko pri jilu i pilu okolo licitarov. Mnogi su se samo na ov dan strefili ter razgovarali, jer su diozimatelji hteli dojt i izdaleka. Štefan Luxl otpelja zainteresirane pohodnike u daleka vrime na utemeljenja kloštra. Čuje se, kako mu leži ova zgrada i nje povijest na srcu. Povida o Ulrichu von Grafeneggu, ki oko 1475. daruje pavlincem kot fundaciju ov kloštar. Niti dvadeset ljet ne projde i kloštar skupa s crikvom potpuno pogori. Pustinci moraju projt u kloštar u „Bondorfu“ (Bánfalva) blizu Šoprona. 250 ljet ostane kloštar prazan i zapušćen. 1743. ljeta se naseli pustinač Arsenije Braidenaicher u pusti, zanemareni kloštar ter ga počne uz pomoć mnogih dobročiniteljev obnavljati. Iz ove dobe je kloštarska crikva „Svetomu križu“ hodočasna crikva. Da bi fratri imali potrebnost za

življenje i preživljenje dostanu cijelo selo Pajngrt, dva ovdešnje vinograde kot i dodatne u Merbišu ter Rušti, malin u Šundrofu, tri kuće u Šopronu i drugo. Pavlinci su jedini red Katoličanske crikve, ki je osnovan u Ugarskoj. U 17. i 18. stoljeću postoji u Ugarskoj već od sto trideset kloštrov. Sve je prekinuto, kad 1786. Jožef II. u svi zemlja Habsburške Monarhije zabrani redovništvo, sve ča do 1930. ljeta. U dob nacijev i komunizma opet je prepovidano redovništvo. U Ugarskoj pavlinci opet oficijelno postoju od 1989. ljeta. Danas se najveći pavlinski kloštar nalazi u Čenstohavi, kade se redovniki jur već od šesto ljet skrbu za očuvanje hodočasna mjesta. Zadnji pajngrčanski pustinač, Ivan Gartner, umro je 1836. ljeta. Crikva i kloštar u Pajngrtu, zgrađeni u gotičkom stilu, kažu na glavnoj fasadi tri štatue iz pješćanoga kamena. Predstavljaju svetoga Salomona, sv. Antona i sv. Zoerardusa. Sv. Anton, rođen 252. ljeta u Egiptu, se poštuje kot otac kršćanskoga redovništva. U niši na livu stran stoji štatua sv. Salomona, bivšega ugarskoga kralja, ki po izgubljenom boju ter teškoj sudbini postane benediktincem.

Stari dio kloštra foto: A. Š.

Sv. Zoerard je 998. ljeta došao iz Poljske u Ugarsku. Kloštri bišu u onu dob vrlo popularni, jer su se ljudi bojali prelaza u novo tisućljeće i konca svita na zemlji. Veli se, da su ove štatue svecev Salomona i Zoerardusa jedine na austrijskom tlu. Obnovu crikve je prepričio Prvi svitski boj. Pri kraju ovoga boju su crikvu plinjili i uskodili, tako da se je mogla stoprv 1925. ljeta pod peljanjem ondašnjega farnika Martina Meršića temeljito obnoviti. U ovu dob su izgradili Lurdsku špilju na tlu bivšega fraterskoga refektorijuma. Marijanska šta-

tua je iz talijanskoga bijeloga Carrara-mramora; oblikovao je nju bečanski kipar Hans Schwathe. Posvećena je na svetak Nazvišćenja Gospodinovoga, 25. marca 1927. ljeta.

Imenovano m farniku Meršiću se moramo za-

hvaliti, da kloštar još stoji. U kapeli je naime imao SS u času Drugoga svetskoga boja svoje skladišće za municiju. Kad se je Ruska vojska približavala, je SS imao nalog, da rashiti ta lager skupa s kloštrom. Farnik Meršić je nje mogao nagovoriti, da odustanu od toga plana.

Vidljivi spomin na Prvi svitski boj je dragocjeni luster, ki visi pred oltarom. Na njem je napisano 38 imen pajngrčanskih muži ter junakov, ki su pali u ovom strašnom boju. Napisano na hrvatskom jeziku! Ime, ljeta i mjesto, kade su pali. Na priliku Marchel Pave ili „Tobler Luka, 1884. – 1917., u Rusiji“. Ili drugi u Italiji, Galiciji,

Detalj lusteru foto: A. Š.

Poljskoj, u Karpatu, u Beču i drugdir. Ganutljivi dokaz povezanosti sela sa svojim sini.

Uz sve obične bojne spomenike, ki kažu ogromne vojake iz kamena ili spodobne motive, je ov luster u pajngrčanskom kloštru od po-

sebne simbolike. Širi svitlo, visi pred oltarom, a koruni ga goristanuti Kristuš. Cijeli luster je napravljen 1933. ljeta od lipovoga driva. Grupica pohodnikov na ov jesenski dan vidi ter doživi i dijele kloštra, ke obično pri shodišći ne vidu. Visoki cigleno-kameni stari dio, ki je bio mnoga ljeta prez krova, malu prastaru pivnicu ispod kapelice, i bivše skromne fratrove cele, ke se nalazu na prvom i drugom katu. Prilikom 500-ljetnoga slavlja utemeljenja kloštra je došlo k svetačnoj maši s biskupom Štefanom Lászlóm oko dvi i pol tisuć vjernikov ter hodočasnikov. Pet ljet kašnje su se na inicijativu istoga biskupa zapeljale fa-

timske pobožnosti. Od one dobe se svako ljeta od maja do oktobra svećuje na 13. ovih misec fatimska svečanost na hrvatskom jeziku. Zahvaljujući seoskim poduzećam, gorljivim farnikom kot i mnogim dangažiranim ljudem, med njimi i

Štefan Luxl, stoji panjgrčanski kloštar u najboljem stanju. Bilo bi lipo i radosno, kad bi se zgrada sve već oživila od sve već ljudi, ki pjevaju, molu ter svoje poštovanje kažu – na diku Božju i vlašću duševnu hranu.

Pavlinški kloštar u Pajngрту foto: A. Š.

PEACE, PAX, SHALOM, PAIX,...

S velikimi slovami na zastava nosu demonstranti kot vidljiv krik u času brutalnih bojev i naoružanih konfliktov širom svita.

Otkad okrutni boj hara pred vrati Europe, postala je pogibel ozbiljna i želja za mirom dobila je osebniju pažnju. Tomu svemu nam medije dan za danom predočuju strašne posljedice boja: ruševine, tjelovne rane, napade na nekrive civile, bezbroj človičjih tragedijov, nevolje, glad, smrt,...

Strašne neopisive posljedice človik gleda, vidi i ostane prez riči, nemoćan je braniti se protiv naoružanih sil.

Polako nas napada rezignacija, pogibel, da je vas trud mirnih narodov zaman, širu se različne teorije, da se približava konac svita. Zgublja se ufanje je li je mir uopće moguć: Velesile su osvidočene, da je potribno braniti se oružjem protiv neprijateljev i zato industri-

ja producira još već oružja, još bolje rakete, drone,...

Nitko od nas ne zna, u ki smjer se razvija svit. Človika napade strah: Kako izgleda budućnost narodov? Ča moremo očekivati? Mir znači već nego minjanje boja, oružja i konfliktov.

Mir u opširnom smislu uključuje: imati dobre veze prema sebi i bližnjemu. Tako se stvori situacija, ka omogućuje svakomu človiku optimalnu mogućnost za razvitak. Za ov cilj trudu se internacionalne organizacije kot UNO (Ujedinjeni narodi) i mnogobrojne druge medjunarodne grupe. Rič shalom uključuje mišljenje: biti neuškodjen, čitav, siguran, biti u miru i ljubezan prema bližnjemu. Pozdrav shalom je i dandanas pozdrav arapskih narodov u Bliskom istoku. Ravno ov pozdrav kot verzuš: Jes 32,17

*Das Werk der Gerechtigkeit
wird Friede sein / und der
Ertrag der Gerechtigkeit sind
Ruhe und Sicherheit für immer.*

*Und der Gerechtigkeit Frucht
wird Friede sein, und der Ertrag
und der Gerechtigkeit wird
Ruhe und Sicherheit sein auf ewig.*

Mir će biti djelo pravde (pravičnosti) a plod provednosti.

Plod pravde bit će mir: pravda proizvest će spokoj (tišinu) i sigurnost zauvijek.

Povijest nam kaže, da naoružani konflikti med narodi povuču krvave trake kroz stoljeća i dandanas živimo s brutalnim konfliktima širom svita, da samo napomenem boj pred vrati Europe (u Ukrajini). Nemir i medjunarodni konflikti – tako se čini – tako su stari kot i človičanstvo, ali je i želja (čežnja) za mirom i sanja za zgubljenom starom pradižomu. U človičjem srcu diboko „spava” želja za mirom, sanja o životu kot u zgubljenom paradizomu. Prorok Izajaš očituje: I onda ćedu meče prekovati u pluge, a koplja u srpe (Izajaš 2,4), a izvan toga nazvišćava obećanoga kot kralja mira. (Izajaš 9,5). Čežnja za mirom je danas isto tako aktualna kako je bila

u dobi prorokov Staroga testamenta. Izreka, da bi meče prekovali u pluge je tako jaka, da su ov citat koristili i aktivisti mirnoga pokreta u osamdeseti ljeti prošloga stoljeća, akoprem njev svitonazor nije bio kršćanski, nego već livičasti.

U Jezusu Kristušu se ispunilo prorokovanje, on je ta obećani. Njegovo učlovičenje je dokončalo nemir med Bogom i človikom, kad je na se zeo grih i smrt za svakoga človika: Ov mir more postati istina za svakoga človika.

Jezuš pozdravi svoje apoštole kot goristani ričami: „Mir s vami” (Mt 10,12) i daje ov pozdrav kot nalog na put.

Pozdrav mira je temeljni dio u kršćanskoj liturgiji: „Skažite mir jedan drugomu”, „Idite u miru”, „Mir s vami”. Mir u punom smislu kot dobrostanje tijela, duše i duha.

Mir je želja svih narodov. Ravno u ovom času, u kom hara jur većljetni boj pred vrati Europe, ali i u drugi kontinenti, trud za mirom ima osebniju pažljivost. Posljedica ove situacije je, da u narodi raste strah i da je potribno čim više naoružavanje. Ali **sād** mira je **pravičnost**.

Mir nije nešto ča „postoji“ ili ne postoji. Mir nije „položaj“, mir je postupak. Mir se ne more „stvoriti“ u tom smislu, da se čovik more „ispočivati“: Mir je držanje našega nutarnjega stava: mir u srcu za sobom, onda je mir za bližnjem i Bogom razumljiva posljedica.

Prorok Izaija/Izajaš/Jesaja je obećao, da će mir biti plod pravde, a pravda da će proizvesti spokoj i sigurnost zauvijek (Iz 32,17).

Zato je borba za mir zadaća ne samo političarova svita. Mir počinje u srcu svakoga pojedinoga i tako raste.

I ako ovo sve gluši kot lipa iluzija, naoružanje nas neće spasiti i donesti mir.

Kot kršćani vjerujemo, da nam je Bog u Jezusu donesao mir. Moli mo u tom smislu u velikom povjerenju: „Gospodine, učini me sredstvom tvojega mira“, da... (Molitva sv. Franje Asiškog).

Komunistički Sovjetski Savez je 1959. ljeta poklonio Sjedinjenim narodom brončanu skulpturu „Dajte nam prekovati meče u pluge“ umjetnika Jevgenija Vučetića (1908. - 1974.), ka stoji u vrtu glavnoga sjedišta u New Yorku.

Snježana Herek

Novi zvoni u Novom Selu

Na prigodnoj svečanosti, novi crikveni zvoni, veći težak 163 kilograma i manji od 99 kg, blagoslovio je biskup Dijeceze Željezno mons. dr. Egidije Živković.

Svetačnosta je nazočila i zamjenica zemaljskoga poglavara Gradišća, Daniela Winkler.

Novo Selo (Neudorf) u sjevernom Gradišću u Austriji, u kom živu i brojni gradišćanski Hrvati jur četira i pol stoljeća, je proslavilo 950 ljet svojega postojanja. Farnik mjesne Katoličanske crikve sv. Leonarda mag. Franjo Borenić, ki je ujedno i na čelu Fare susjednoga Pandrofa iskoristio je tu prigodu i uvjerio Crikveni savjet, da bi Novo Selo tribalo nabaviti dva nove crikvene zvone: jedan manji i jedan veći.

To je bio i glavni uzrok, da je izaslanstvo Novoga Sela, na čelu s farnikom Franjom Borenićem, u kom su bili i člani Crikvenoga

savjeta Wolfdieter Škodler, Martina Kalinka, Gabi i Sigrid Laczkó ter Štefika Schrott kao i Petar Tyran 12. julja pohodili povijesnu livaonica crikvenih zvonov Grassmayr u Innsbrucku, glavnom gradu savezne zemlje Tirol. U istoj djelaonici 1997. ljeta novoseoska obitelj Huisza dala je livati zvon za crikvu u Novom Selu Glinskom u Hrvatskoj, ka je srušena u Domovinskom boju.

Izaslanstvo iz gradišćanskoga Novoga Sela, domaćini su 12. julija prvo proveli kroz Muzej zvonov u kući Grassmayr. Potom su im pokazali livaonicu kade se „radjaju“ zvoni, ka ih je, kako je Petar Tyran pisao u svojoj izjavi za medije, „oduševila“. „Velika livaonica zvonov je bila puna gostov iz Amerike, Rumunjske, Bosne i Hercegovine, ter austrijskoga Gradišća. Samo toga dana livano je još i 12 zvonov: 2 za Novo Selo u Gradiš-

ću, 3 za Derventu u Bosni i Hercegovini, 4 za Stetson University u Floridi u SAD-u, ter 3 za katedralu u Buzau u Rumunjskoj. Kako svako livanje počinje posebnom molitvom i blagoslovom, da bi zvoni uspila, vlasnik livaonice gosp. Grassmayr zamolio je farnika Novoga Sela Franju Boranića, da svečano blagoslovi svih 12 kalupov, u koje su djelači ulivali 1220 Celzijevih stupnjeva vruću, specijalnu leguru od 20 posto cinka i 80 posto bakra. Potom su svi sudionici svečanoga čina, svaki na svom jeziku, izmolili molitvu Očenaš. Potom, po završetku posla pala je i pjesma, uz buran aplauz nazočnih upućenim stručnja-

kom za zvonolivarstvo na uspješno obavljenom poslu. Među njima su bili i dva Hrvati iz Bosne i Hercegovine. Jedan od njih, Anto Bastijanović, jur 35 ljet djela u livaonici Grassmayr kao livač zvonov. Dva nova zvonika pred Crikvu sv. Leonarda u Novom Selu su bili doprimljeni iz Innsbrucka u subotu, 21. septembra. Na prigodnoj svečanosti, novi crikveni zvonici, veći težak 163 kilograma i manji 99 kilograma, blagoslovio je biskup dijeceze Željezno, gradišćanski Hrvat, Egidije Živković. Svečanosti je nazočila i zastupnica zemaljskoga poglavara austrijske savezne pokrajine Gradišće, Daniela Winkler. Dva novopristigli zvonika

Biškop Egidije Živković isproba glas zvona po posvećenju novih zvonov. foto: i.k.

U svetačnoj povorci je Wolfdieter Škodler vozio nove zvone do crikve. foto: i.k.

bili su potom podignuti na novi crikveni zvonik i prvi put su zazvonili na svečanoj svetoj maši koju je predvodio biskup Živković. I to uz zvuke zvona iz poznate austrijske zvonoljevarske obitelji Grassmayr, koja još od drevnih 1599. ljet liva zvone. A zvon je glazbeni instrument, tvrdu stručnjaci. Stoga je prema njihovim riječima određivanje tona odnosno zvuka zvonika, najzanimljiviji dio procesa, kad prođe livanje. Djela se o jednoj šesnaestinki tona (1/16). Bilo kako bilo, zvonici su bili i ostali „sastavni dio svake crikve i važan dio ne samo identiteta farse nego i vjernikov“. I nosu različite natpise i ukrase, ča potvrđuju i oni iz

Novoga Sela na Hati. Od rokoko ukrasa i teksta gradišćanske himne prik grba Novoga Sela do grbov zemaljskoga patrona, zaštitnika Gradišća sv. Martina, ter sv. Leonarda sve to moremo najti na velikom novoseoskom zvonu. A na onom malom s andjeoskom krunom su, uz ostalo i tekst gradišćanskohrvatske himne „Hrvat mi je otac i Hrvatica mat...“ i četire slike, među kojima i Majke Božje iz austrijskoga i sridnjoeuropskoga marijanskoga svetišća Celje, ispod koje su ispisane riječi prve kitice najomiljenije hrvatske marijanske jačke „Rajska diva, kraljica Hrvata“.

Iz Koljnofa rodjeni duhovniki u službi Boga, Crikve i naroda

Skrb za duhovnička i redovnička zvanja je nalog cijele Crikve i svih kršćanskih općin.

Duhovnička i redovnička zvanja su u zadnji ljeti u naši krajina jako pomanjkala. Ima zato mnogo uzrokov. Prije su bile naše obitelji jače s dicom blagoslovne nego danas i koliki starji su se veselili svojemu sinu ili kćeri ako se je odlučio on ili odlučila ona za duhovnički ili redovnički žitak. Duhovnički i redovnički žitak je u prvom redu poziv od Boga, komu mladi človik reče svoje „da” i se onda trsi, da tomu zvanju ostane kroz cijeli žitak i vjeran. Ipak je odluka vjere je li se jedan čuti zato, da je pozvan za duhovnika. Crikva ispituje je li je ovo zvanje i identično i primi kandidat/kandidaticu u svoje rede. U toku vrimenta su se uvjeti do puta prema duhovničtvu

preminili: kad je danas študij i uvježbanje u duhovnički žitak na visokoj školi i u seminaru po sebi razumljivo, a to prije nije tako valjalo. On, ki se je čutio, da je pozvan za posebnu službu u Crikvi, je samo neko vrime prebavio u seminaru, napravio je samo najvažnije študije u teologiji, načinio je praktikum kod jednoga iskušena farnika, i onda je zaredjen za duhovnika. A sam Jezuš veli: Prosite Gospodara žetve, da pošalje djelače u žetvu svoju, kako štemo u sv. Evandjelu po Luki. Zato Crikva svenek prosi za molitvu, osobito oko Nedilje Dobroga Pastira (4. vazmena nedilja), za rodovita duhovnička i redovnička zvanja.

Fara Koljnof, je polag dosadašnjih istraživanj, od 17. stoljeća do danas, darovala našoj Crikvi 34 rođjene duhovnike, 2 časne sestre (koludrice), a tri mladi bogoslovi

Gradišćanskohrvatska himna na jednom novom zvonu u Novom Selu. foto: i.k.

su umrli još pred zaredjenjem za duhovnika ili su se barem pripravljali na duhovnički žitak. Od ovih ukupno 34 duhovnikov ih je stalo 27 u službi jedne biskupije, od njih 16 u službi Jurske, 7 u službi Sambotelske biskupije, dva u službi Vesprimske biskupije, a po jedan u službi Djakovačke biskupije, jedan u službi Zagrebačke nadbiskupije i jedan u službi Željezanske biskupije. Ukupno sedmi od ukupno 34 duhovnikov su stupili u jedan red: 3 u franjevački red, 2 u red benediktincev a po jedan u pavlinski red i jedan u red minoritov.

Ako se najprije posvetimo dijecezanskim duhovnikom i duhovnikom Jurske biskupije, od kih nam je do danas poznato 16 duhovnikov. Od prvih, naime od **Pavla Pajrića** i **Jure Jankovića**, nam je samo poznato, da su živili u 17. stoljeću. Spominja ih Bán János, dugoljetni šopronski varoški farnik, u svojoj crikvenoj povijesti Šoprona „Sopron újkori egyháztörténete”, ka knjiga je izašla 1939. u Šopronu u seriji „Győregyházmegye multjából”.

Kad se koljnofska krsna knjiga počne stoprv 1716. ljeta, se ne more točan datum rodjenja farni-

ka **Luke Ferencza** (1692. – 5. 11. 1735.) izviditi. Po zaredjenju za duhovnika je služio kao kapelan u Keresturu, u domaćem Koljnofu (ča za on čas nije bilo ništa izvanrednoga) i u Vulkaprodštofu, kade je pak nastao i farnik i je to ostao do smrti kroz 15 ljet. **Petar Despoth** (1716. – 28. 5. 1751) je služio kao kapelan u Gijeci a po dvi ljeti dojde za farnika u Hrvatsku Kemlju, kade jur u 35. ljetu starosti umre. Zanimljive su štacije duhovnika **Matijaša Ignaca Klemenčića** (17. 2. 1717. – 13. 11. 1764.). Bio je nadaren bogoslov i je poslan na študije u Pazmaneum u Beč. Kao kapelan je vršio službu u Malištofu na Lajti, ka je onda bila dvojezična, hrvatska i nimška, i je još ležala u Jurskoj biskupiji. Zatim ga najdemo kao farnika u Horpaču s filijalom Unda, a projede za farnika u Cankovu (Vashdegkút) u današnju Sloveniju, kade je i umro. U starosti od 35 ljet je umro farnik u Čunovu **Matijaš Grubić** (13. 9. 1777. – 25. 9. 1812.), rodom iz Koljnofa. Kapelan je bio na Pandrofu, u Rosvaru, a administrator u Hrvatskoj Kemlji a u zadnjih 6 ljet je bio farnik u Čunovu, kade je i umro. U domaćoj fari u Koljnofu je kroz 31 ljet

služio rodjeni Koljnofac, **Franjo Fabianković** (28. 1. 1780. – 7. 11. 1837.). Njegova kapelanska mjesta su bila Pandrof i Rosvar. Kao koljnofski farnik je kroz 2 ljeta administrirao i bojsansku faru. Našli su ga mrtvoga u spavaćoj hiži. Dugoljetni velikoborištofski farnik, **Matijaš Firtl** (8. 5. 1780. – 24. 1. 1859.) je bio kroz 39 ljet farnik u Velikom Borištofu. Kapelanska mjesta su mu bila Jura-Nádorváros i Svetica (Dolnja) i zatim je bio kroz 15 ljet farnik u Kalištofu. Kratko pred njegovoj smrti se je počela 1858. graditi nova crikva u Velikom Borištofu, ko dovršenje već ali nije doživio. Još do pred jednom generacijom se je u Velikom Borištofu tradiralo, da su jur teško betežnoga farnika Firtla donesli i farofa van i kad je zagledao jur iskopane fundamente nove crikve, da je rekao: premala je, veću zgradite! A tadašnji načelnik Velikoga Borištofa Jožef Karall je zbog toga bio i kaštigan! Farnika Firtla dvi nećakinje, brata kćerke, su se odale u Veliki Borištof. Njegov grobni spomenik iz peščenoga kamena je do danas u dost dobrom stanju očuvan, grob se i do danas kinči, samo natpis na grobu je nečitljiv,

jur i 50 ljet dugo. Na gradnju nove crikve je sam pridonesao 600 dukatov, a drugih 600 dukatov za oltare i prodikaonicu. Izvan toga je ostavio 300 dukatov na polipšavanje crikve. Dva rodjeni brati **Franjo** i **Ivan Tauber**, su isto nastali duhovnici. Stariji Franjo (9. 1. 1788. – 28. 7. 1866.) je služio kao kapelan u Fertőrákosu, Šopronu na fari sv. Mihovila i u Vorištanu. Postane farnikom u Klimpuhu, kade je njegov farski vrt valjao kao pelda za svu faru. 1839. postane kanonikom Kapitluskoga kolegijata u Šopronu i je jedno vrime farnik fare sv. Mihovila onda fare sv. Jure. Imenovan je časnim opatom sv. Jakova od Lébényja i vitezom reda Franca Jožefa.

Njegova osmrtnica, parte-cedula, je očuvana na nimškom jeziku i valja kao jedna od najstarijih osmrtnic u ovom obliku, ki se i danas zimlje za jednoga pokojnoga. Pokopan je na Mihaljskom cimiteru u Šopronu. Njegov, za 19 ljet mlađji brat, **Ivan** (22. 10. 1809. – 9. 9. 1861.) je po zaredjenju za duhovnika u Gracu bio u službi biskupije Leoben i onda dojde najzad u svoju domaću, Jursku biskupiju, kade po nekoliki kape-

lanski mjesti kao u Uzlopu, Štikapronu i Velikom Borištofu, postane farnikom u Klimpuhu, kade je i pokopan a njegov grob je do danas očuvan. Kad je Koljnof pripadao k Šopronu i je farnik Ivan Tauber od šopronske oblasti odiran, a jurski biskup ga je u svojoj službi potvrdio. Jedno ljeto po posvećenju je umro kapelan **Ivan Pajrić** (26. 12. 1846. – 24. 8. 1874.). Ipak je služio na 3 kapelanska mjesta, i to u Štikapronu, Velikom Borištofu i u Svetici. Po 30 ljet posvećenja Ivana Pajrića je 1903. posvećen za Jursku biskupiju duhovnik **Tomaš van der Hau-**

de, čiji stariotac je bio iz Nizozemske, i zato i ovo obiteljsko ime. Svoju mladu mašu je svečevao 1903. ljeta u Koljnofu, kako to svidochi i njegov mladomašni spomen-kipić, ki se je do danas održao. Bio je kapelan u Tabányi, Velikom Borištofu, Pandrofu i u Dolnjoj Pulji. Kao administrator ili farnik je služio u onda još dvojezičnoj fari u Ciklešu a zatim dojde u čisto nimšku faru Sigrob, kade služi do smrti 1960. (*2. 4. 1879.). U Sigrobu je dao 2 pute, po 1. i po 2. svitskom boju nabaviti nove zvone, novi oltar. nove orgule, novi bojni spome-

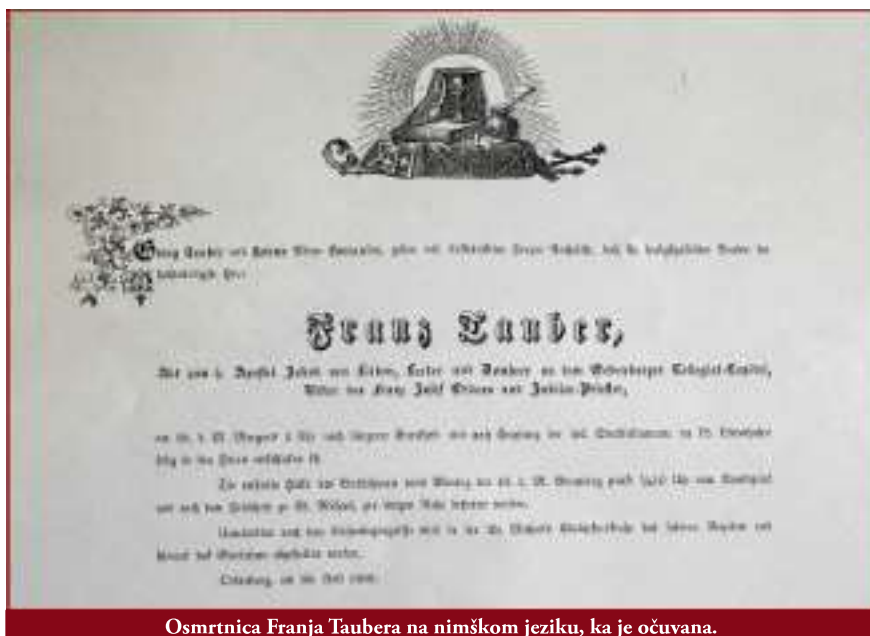
nik, dao je popraviti svakorjačke pilje i stijene oko cimitora. Velike zasluge ima oko novogradnje škole u Staleškoj državi (Ständestaat), a u Austriji je bio i član u općinskom tanaču općine Sigroba. Prilikom njegove zlate maše (1953.) je fara Sigrob izdala svetačni spis o životopisu jubilara i o crkvenoj povijesti Sigroba. Iako je 42 ljeta služio kao farnik u čisto nimškoj fari u Sigrobu, ipak se je pri svakoj prilici pominao u svojem hrvatskom materinskom jeziku, a tu mogućnost je imao i na farofu, kade ga je kroz nekoliko ljet podvarala obitelj Gruber iz Maloga Borištofa. Politička općina Sigrob ga je imenovala i časnim gradjanom. Umro je u bolnici u Željeznu, a pokopan je u Sigrobu. Mnogi od nas se još dobro spominja na desetnika **Lovru Fabiankovića** (25. 10. 1902. – 14. 10. 1978.), ki je kroz 36 ljet bio farnik u Židanu, a prije kroz 13 ljet u Hrvatskoj Kemlji, kade je bio nasljednik Mate Meršića Miloradića. Prije toga je vršio službu kapelana u onda još dvojezični, nimškougarski fara, u Szomódu i u Környeu. Održana je i njegova knjig prodikov, iz kih se vidi, da je u ovi dva fara prodikovao i po nimšku, a u

Lovre Fabianković arhiv: m.g.

Hrvatskoj Kemlji i u Židanu po hrvatsku. Vršio je neko vrime i službu desetnika Čepreškoga dekanata.

Sastavio je i „Rimokatolički mali katekizam“, ki ali nije mogao izajti i je ostao u rukopisu. Do kratko pred smrćom je vršio službu farnika u Židanu, kade je u grobu farnika Ivana Muškovića i pokopan. Kroz 40 ljet je služio farnik **Karol Klemenšić** u Hrvatskoj Kemlji, a umro je u mirovini u Juri 4. 5. 2021. ljeta (*22. 7. 1934.). Po kapelanski ljeti u samo ugarskogovoreći fara u Halásziju, Szőnyu, Császáru, Vitnyédu, i u Rábaszen-

Osmrtnica Franja Taubera na nimškom jeziku, ka je očuvana.

Dugoljetni kemljanski farnik Karol Klemenšić. foto: p.t.

tmihályju, dojde za farnika u Hrvatsku Kemlju, a opskrbljava kroz 34 ljeta i Ugarsku Kemlju, a uzato i filijalu Novačiju (Novákpuzta) kroz 14 ljet. Odlikovan je časnim desetnikom i naslovim kanonikom. S 79 ljet stupa u mirovinu, ku je prebavio u Domu duhovnikov u Juri, kade je pokopan na Nádorvároškom cimiteru. Kao do sada predzadnji duhovnik rodom iz Koljnofa je 1986. služio svoju mladu mašu u Koljnofu, vlč. **Ferenc Egrišić**. Po studija u Budimpešti i u Rimu, vrši službu kapela-

Dr. Ferenc Egrišić
foto: gyor.egyhazi.hu

na u novoj fari Juri, predava dogmatiku i špiritualnu teologiju na Biškupskoj visokoj školi u Juri, rektor je velikoga seminara za bogoslove u Juri a od 2010. ljeta je farnik u Juri-Bácsa.

Dr. Ferenc Egrišić je bio odgovoran i za knjižnicu i riznicu Jurske biškupije a bio je i prvi ravnatelj hrvatskoga Pastoralnoga tanača Jurske biškupije.

Za zasluge je imenovan jurskim kanonikom (2004.) i prelatom (1996.). Po neki izvori je farnik **Matijaš Kaušić** (oko 1678. – 25.

9. 1751.) rođen u Koljnofu, a po drugi izvori opet u Celindofu. Bio je kroz 42 ljeta farnik u Neufeldu, kade je u crkvi pokopan. Njegov originalni testamenat je očuvan u arhivu biškupije u Juri. Kad je kraljica i cesarica Marija Terezija osnovala 1777. Sambotelšku biškupiju, su tri rođeni duhovnici iz Koljnofa služili na području nove biškupije i to: Gregor Bukletić u Santaleku, Franjo Klemečić u Körmendu i Ivan Pajrić u St. Martinu in der Wart, a Ivan Fabianković, Ivan Herković, Pavao Michtić i Ferdinand Sinković, su bili duhovnici Sambotelške biškupije. Gospodin Ferdinand Sinković, iako je bio najdulje vrime duhovnik i Željezanskoj biškupiji, ipak je do smrti ostao vjeran svojoj Sambotelškoj biškupiji.

Gregor Bukletić (6. 3. 1734. – 1. 3. 1788.) je još bio zaredjen za Jursku biškupiju i je bio kapelan u Malištrofu na Lajti, u domaćem Koljnofu i Keresturu a bio je pak do smrti farnik a Santaleku, ka fara je pak spala pod Sambotelšku biškupiju. Kao kapelan je služio duhovnik **Franjo Klemečić** (2. 5. 1753. – 9. 1. 1790.) u Körmendu, ali dojde opet u domaću, Jursku biškupiju, i postane farnikom u

domaćem Koljnofu, kade je i umro. Za vrime osnivanja Sambotelške biškupije je duhovnik **Ivan Pajrić** (1. 11. 1731. – 20. 7. 1804.) bio farnik u Svetom Martinu in der Wart, kade je bio 35 ljet farnik. Jur je bio prezentiran kao farnik u Vedešinu, ku faru ali nije nastupio. Umro je u domaćem Koljnofu. Desetnik gornjega novogradsckoga dekanata, **Pavao Michtić** (17. 1. 1762. – 16. 1. 1820.), je bio zaredjen za Sambotelšku biškupiju i je bio farnik u Svetom Mihalju, kade je i umro.

Isto je bio i duhovnik **Ivan Fabianković** (4. 5. 1791. – 19. 1. 1850.) jur zaredjen samo za Sambotelšku biškupiju. Bio je kapelan u slovenski fara (Murska Sobota, Martjanci, Sv. Jurij v Prekmurju, Belvinci), u hrvatskoj fari Tótszentmártonu, u Sv. Mihalju i u Szepetneku. Umro je kao farnik na Stinjaki.

Kao farnik u Sv. Kataleni je umro **Ivan Herković** (1. 6. 1797. – 28. 10. 1859.), ki je po kapelanski ljeti u Sv. Mihalju, Murskoj Soboti i u Bánokszentgyörgyü došao za farnika u Svetu Katalenu, onda još dvojezičnu, niškohrvatsku faru.

Uopće igra veliku ulogu med gradišćanskimi Hrvati duhovnik, li-

Ferdinand Sinković, dugoljetni farnik
Pinkovca. arhiv: g.v.

terat, kompozitor i pjesnik **Ferdinand Sinković** (4. 7. 1911. – 4. 1. 1993.), ki je vas žitak ostao duhovnik Sambotelske biskupije iako je samo 5 ljet u njoj službovao kao kapelan i farnik. Kapelanovao ja samo na ugarskogovoreći fara a kao farnik u Doljнем Seniku, slovenskom selu skoro na slovenskoj granici. Ovde je kroz nekoliko ljet dušobrižnik u bolnica u Beču a najdulje vrime je farnik u Pinkovcu (32 ljeta) i odavle ide u mirovinu u Koljnof. Umro je u bolnici na Gornjoj Pulji, a pokopan je u Pinkovcu.

Izdao je 3 knjige:

- Majka Božja Fatimska (1953. i 1978.)
- Maria: ein apokalyptischer Name? (1978.) i
- Otajni ribolov (1982.)

Neka djela su mu ostala u rukopisu. Komponirao je 2 maše u čast Majke Božje a napisao je 6 igrokazov:

- Bijela vila, drama (1972.)
- Šesti pečat, misterij (1972.)
- Žrtva bijele vile, alegorijska igra (1981.)
- Još nij pala šesta glava, eshatologička igra (1982.)
- O životu Nikole Tavelića, misterij (prez ljeta)
- Očekivanje Mesijaša, advenska igra za dicu (prez ljeta)

Prevodio je i školsku knjigu za vjeronauk Vjerska knjiga 4, skupa s farnikom i nadzornikom dr. Karlom Horvathom. O nosaču kulture i literatu Ferdinandu Sinkoviću je napisao magistarsko djelo na sveučilišću u Gracu Vilibald Jandrišić, stalni dijakon Željezanske biskupije. I danas je još aktualna njegova pjesma, a neka se ovde i recitira:

ATOMSKI BOJ

*Na vlasu visi opet kataklizma,
U oči ziva nam ognjeni zmaj.
Raketne baze zredjene su, znaj:
Uništiti život bez slijeda, zizma.*

*Človiku giblje se u glavi, kada
Pomisli, da 'vo stvara ta človik
Ki mora ostat pun zemaljskih
dnik.
Ili ga tudja, viša volja vlada?*

*Kršćani b' morali satansko djelo,
Apokaliptički satanski napad
Prepoznat i vidit, ča j' črno, bi-
jelo.*

*Da ide ovde ne za Istok, Zapad,
Nego za duše, za kraljevstvo
vječno
I za gigantični od Boga otpad.*

*Ferdinand Sinković, Otajni ribolov,
1982, 102–103.*

Za duhovnika Djakovačke biskupije je bio zaredjen **Matijaš Neubauer** (31. 8. 1780. – 6. 3. 1864.), ki je služio na nekoliko kapelanski mjesti a nazadnje kao farnik fare Berak (1811. – 1838.), a umro je u mirovini u Gornjani. Najprije ali stupi u red benediktincev u Pannonhalmi, ali je već po jednom ljetu otpušćen iz reda, a no-

sio je redovničko ime fr. Vince. **Jožef Grubić** (22. 3. 1839. – 7. 7. 1890.) je bio duhovnik Zagrebačke nadbiskupije i je ovde služio na najmanje 10 kapelanski mjesti. Zanimljivo je, da je 2 puta stupio u kloštar benediktincev u St. Lambrecht: Jednoč još prije posvećenja za duhovnika i preuzme redovničko ime fr. Adalbert a drugi put opet po 13 ljeti kao dijecezanski duhovnik i preuzme redovničko ime fr. Štefan. Ada dost burni žitak! Umro je u Koljnofu, 51 ljetu star, u domaćem stanu, kade se je vraćio. Skoro u isto vrime, naime na početku 20. stoljeća, su dva rodjeni duhovniki iz Koljnofa stupili u službu Vesprimske biskupije, naime **Vince Egrešić** (23. 10. 1887. – 8. 12. 1960.) i **Ivan Bugleđić** (16. 5. 1888. – 20. 2. 1956.). Duhovnik Vince Egrešić je djelao kao kapelan na neki fara Vesprimske biskupije (na najmanje 9 fara). Po 5 ljet duhovničke službe ostavi duhovnički red, kasnije je djelao u jednoj banki i je umro u Baji. Ivan Bugleđić je u Prvom svitskom boju služio i kao vojnički duhovnik, kao dušobrižniku bolnici u Kaposváru, a nazadnje kao farnik u Nemesvidu, kade je i pokopan. Za vrime njegove službe

kao farnik je u selu Somogysimonyi zgradjena nova crkva, u Nemesdédu nova škola, a dao je popraviti i farof u Nemesvidu. Za njegove zasluge kao vojnički duhovnik je odlikovan srebrnim križem „Pro Piis Meritis”. Svenek je bilo kršćanov, ki su po Duhu svetom ohrabreni, da živu sv. Evanđjelje na radikalni žitak. Nisu već hteli samo sebi slišiti, nego jedino Bogu, da njemu potpuno služu. Čuli su čisto osobno Božji poziv: Hodi i nasljeduj me! I oni, naime redovnici, su čisto slijedili evanđeoskim savjetom: čistoći, siromaštvu i poslušnosti. Iz koljnofske fare nam je do sada najmanje

poznato 7 redovnikov, ki su svoj žitak čisto postavili u službu kloštra i reda.

U red benediktincev su stupili p. Jeronim Sinković (11. 6. 1780. – 29. 7. 1855.) s krsnim imenom Martin, i p. Anyos (Anianus) Mogyorósi (16. 12. 1987.) krsnim imenom Marko.

P. Jeronim Sinković je stupio u kloštar St. Lambrecht, za duhovnika je zaredjen u Gracu i je služio kao benediktinac u domaćem kloštru, u Celju, Aflenzu i na koncu kao farnik u Turnauu. Pred šestimi ljeti (20. 5. 2016.) mu je ovde pred seoskom crkvom blagoslovljen spomenik.

Mladomašnik Vince Egrešić pred domaćim stanom 2. julija 1911. ljeta. arhiv: g.v.

Mlada maša Marka Mogyorósija u koljnofskoj hodočasnoj crkvi 26. junija 2012. ljeta. foto: p.m.

Marko Mogyorósi je 22. 6. 2012. u Juri zaredjen za duhovnika, a 2 dane kašnje je pak svečevao svoju mladu mašu u domaćem Koljnofu. Kapelanska ljeta je služio u Kapuvaru s još trimi farami i u Mošonu s Hrvatskom Kemljom i još dvimi farami. Jedno ljetu je vršio službu biskupskoga sekretara i ceremonijara u Juri. 2017. ljeta stupi u red benediktincev u Tihanyju i primi redovničko i p. Ányos – Anianus, uzato je (2017. – 2022.) je ravnatelj pastoralnoga tanača Jurske biskupije, a študira dalje u Rimu. Drži i dobre veze gradišćanskim Hrvatom Željezan-

ske biskupije i organizira hrvatska shodišća u Juri.

Marko – Ányos završava red rođjenih duhovnikov iz Koljnofa. Ali Bog, od koga ide poziv za duhovnika i redovnika i redovnicu, će i nadalje pozivati u službu svoje: da.

Kako jur na početku spomenuto je Koljnof darovao franjevačkom redu tri duhovnike: p. Pavao Pernić 1705. – 3. 11. 1762. (krsno ime Jandre), p. Edmund Pivčić (1713. – 1. 4. 1757., krsno ime Štefan) i p. Demeter Bugleđić (26. 11. 1774. – 16. 10. 1807., krsno ime Jandre). Svi tri franjevci

su vršili službu kao duhovnici u Novom Gradu (Güssing) i su onde i pokopani, izvan p. Edmunda Pivčića, ki je umro kao administrator u Buzsaku, hrvatskom selu u Vesprimskoj biskupiji. Sada pripada ta fara Kapošvarskoj biskupiji.

Iz Koljnofa je izašao i p. Jandre Weinacht (†22. 12. 1714.), ki je stupio u red pavlincev i je bio prokurator u bliskom Wandorfu, prior u Čakovcu i u Niuzlju, a umro je kao superior u Marijanki (Mariathal).

U redu minoritov je služio p. Viktorin Pinezić (19. 2. 1816. – 18. 4. 1870.), a krsno ime mu je bilo Matijaš. Najveći dio je prebavio u kloštru u Ptuju, tada Dolnja Štajerska, a kao kapelan Lavantske biskupije umro je u Svetom Vidu pri Ptuju.

Tim smo se malo upoznali sa životopisi rođenih duhovnikov iz Koljnofa, ali da se spomenemo i onih trih mladih bogoslovov, ki su još pred svojim ciljem, to je pred posvećenjem, bili od Boga pozvani u vjekovječnost.

To su bili fr. Oto Fuchs SVD (19. 10. 1932. – 4. 11. 1949.), krsnim imenom Ivan Eugen, ki je još bio

školar u redu Riči Božje i je ovde doma pokopan.

Ivan Knull (12. 6. 1795. – 4. 9. 1823.) je bio bogoslov za biskupiju Leoben u Gracu i je umro kratko pred posvećenjem, potom kad je bio 4 ljeta u seminaru. Umro je isto doma u Koljnofu.

Isto je kratko pred posvećenjem umro bogoslov Aleksander Pajrić (7. 5. 1833. – 19. 3. 1856.) a študirao se je u Juri, kade je u 23. ljetu starosti umro, ali je pokopan doma u Koljnofu.

Čisto na koncu se još tribaju spomenuti 2 časne sestre, koludrice, ke su iz Koljnofa ishadjale. Samo ove dvi su nam poznate: sr. Marija Marta Sinković (1. 2. 1779. ili 22. 12. 1782.), sestra duhovnika p. Jeronima Sinkovića, ka je stupila u red urzulinkov u Šopronu. Kada i kade je umrla nije poznato.

Sr. Beatriks Grubić (27. 5. 1911. – 6. 7. 1997.) je stupila u red Kćer Božanskoga Otkupitelja i je umrla u Beču. Ona je iz Kostinoga stana.

O gornjoj tematiki je predavao autor 2. julija 2022. u hodačasnoj crikvi u Koljnofu. Članak je adaptiran za Kalendar Gradišće 2025.

Sjaj književnosti

Kalendar Gradišće 2025.